

ny livsstil

Nr 1 2019

för en rättvis fördelning av världens resurser

På vägen till förändring

FiVH:s ordförande har ordet

Kära medlem i FiVH!
Det är länge sedan du fick några nyheter från Framtiden i Våra Händers styrelse. Senast var i slutet av mars inför Årsmötet 10-11 april.

Sedan dess har Kurt Gustafsson och jag gjort en del spän-

nande studieresor på Gotland och i Skåne samt arrangerat och genomfört Nordisk Folkriktsdag i Ljungskile 1-4 augusti.

På Gotland deltog vi i många aktiviteter under Almedalsveckan och delade dessutom ut vårt informationsmaterial. Vi besökte också Tina-Marie Qwi-

berg som är en känd mediaprofil på Gotland med två mycket uppskattade dokumentärfilmer bakom sig – *Den sista skörden* och *Efter floden*. *Den sista skörden* handlar om utarmningen av våra matjordar på grund av överutnyttjandet av konstgödsel och bekämpningsmedel. *Efter floden* tar upp det stora slöseriet med sötvattnet och vilka risker ett sådant överutnyttjande för med sig. Filmen hade premiär på SVT i slutet av augusti i år och finns att se på SVT Play (under dokumentärfilmer) tills i slutet av november. Den rekommenderas starkt! Tina-Marie är dessutom delägare i pensionat "Gula Hönan" på södra Gotland, där odling av ekologiska grönsaker varvas med hotell- och vandrarhemsverksamhet.

I Skåne besökte vi flera platser i trakten av Höör – Hörby, där Holma Folkhögskola utgör ett viktigt centrum. Framtiden i Våra Händer är en av de åtta medlemsorganisationerna som var med och grundade skolan.

Under några dagar besökte vi Ankhult, där "Sambruket", en ekonomisk förening av odlingsintresserade, håller till och vissa av Holmas kurser äger rum och intervjuade Andreas Jonsson, rektor för Holma Folkhögskola (för information om Holmas omfattande kursverksamhet se www.holmafalkhögskola.se).

Vi besökte också Returskafferiet i Sösdala – ett socialt projekt och mötesplats för bygdens folk och Oskar Kjellberg, som tidigare varit aktiv i Holmas styrelse, men som numera föder upp höns, ankor och gäss med syftet att inspirera andra till att bedriva en liknande verksamhet för sin försörjning.

På väg norrut stannade vi till i Helsingborg för att besöka Matkooperativet – en butik ägd av de cirka 300 medlemmarna – som satsar på lokalproducerade varor av god kvalitet. I butiken finns "tappa-upp-självbehållare"

för olika sortiment, där man antingen kan ha med sig en burk hemifrån eller köpa en påse på plats. Ett efterföljansvärt initiativ i vår förpackningshysteriska tid.

I början av augusti var det så tid att välkomna våra nordiska gäster till Ljungskiles Folkhögskola för att genomföra årets Nordiska Folkriktsdag, som hade som tema *Småbrukarnas roll i framtidens nordiska livsmedelsförsörjning – i förhållande till FN:s globala mål*. Under fyra dagar diskuterade de cirka 40

deltagarna framtiden för det småskaliga jordbruket tillsammans med ett tiotal inbjudna föreläsare.

Nyligen deltog vi i Omställningsnätverkets konferens med huvudtema *Bortom tillväxten*. Se vidstående artikel.

Vi fortsätter att ta Framtiden i Våra Händer, eller hur?

Gunilla Winberg

Läs mer om resorna i Miljömagasinet nummer 34, 35 och 36.

BirGitta Tornérhielm – in memoriam
1936-2019

BirGitta Tornérhielm har hastigt lämnat oss, sina arbetskamrater i Styrelsen för Framtiden i Våra Händer, i sorg och saknad.

BirGitta var en mycket uppskattad och entusiastisk medarbetare inom vår organisation. Framför allt engagerade hon sig i det redaktionella arbetet med tidningen Ny Livsstil och med vår hemsida som hon outtröttligt drev vidare mot en allt större bredd.

Vi kommer att sakna hennes engagemang och iver att verka för en bättre värld där det personliga engagemanget har stor betydelse.

För Styrelsen för Framtiden i Våra Händer

Gunilla Winberg

FiVH:s inspirationsfolder anno 1978

Valda referat från Omställningskonferensen i Umeå 21–23 september 2019

Hur kan framtiden bo

Lördag 21 september

Vi är nästan 200 personer som har samlats i Umeå för att ta reda på hur framtiden bortom tillväxten kan se ut.

När vi formerar oss över golvet för att försöka likna en karta över Sverige visar det sig att majoriteten av deltagarna kommer från Västerbotten och norr därom med en ganska stor grupp målardalingar på andra plats. Alla åldrar finns representerade, utom de allra yngsta och de allra äldsta.

Inledningstalare är Pella Thiel, ordförande i Omställningsnätverket, som pratar under temat **Varför är vi här?**

Hon väljer att tala utifrån det faktum att världen brinner och kommer då in på den grekiske guden Prométeus, vars namn betyder den som tänker efter först och som stal elden från himlen för att ge den till människorna.

– Vi har det gudabenådade inom oss, menar Pella Thiel, och kan klara att ställa om till en hållbar utveckling som kommer att gå från tillväxt till nedväxt. Det är viktigt att betona att nedväxt inte behöver innebära en katastrof; tvärtom är det enbart en sådan utveckling som kan rädda både oss själva och vår miljö, menar Pella, men för att genomföra ett yttre systemskifte, behövs också ett inre.

Vi måste också fortsätta att prata om var vi befinner oss och vart vi är på väg.

Rörelsen framåt längs obanade stigar är viktig att framhäva, fortsätter Pella. Vi sålde våra själar och har blivit till objekt i den kommersialiserade världen, därför är det viktigt att hitta tillbaka till vårt icke materiella ursprung.

Vi kommer att lyckas med att skapa en framtid med ekobyar, permakultur-inspirerade odlingar och globala rörelser, där engagerade människor kommer att verka i samklang med jordens förutsättningar.

Målet för oss alla borde vara en mer sinnlig närvaro i världen, där vi glittrar mer av livsglädje och inspirerar andra att göra detsamma, avslutar Pella.

Nästa moment är en paneldebatt på temat **Vad betyder det att gå bortom tillväxten?**

Deltar gör **Karin Bodin** (vd För Polarbröd), **Pella Thiel** och **Ingvar Rönnbäck** (grundare av Another Development Foundation).

Karin Bodin börjar med att berätta att 75 procent av Polarbröds produkter numera transporteras på järnväg till sina kunder. Det är en siffra som de är stolta över, men den måste öka. Den uppodlade jorden måste också räddas från utarmning, ett hållbart jordbruk

utan alltför mycket kemikalier är vad vi måste eftersträva.

Ingvar Rönnbäck vill slå ett slag för samarbete med tredje världen. I de flesta av de länderna har man inte hört talas om tillväxt. Ingvar ger exempel från ett samarbete som Västerbotten har med Homa Bay vid stranden av Victoriasjön i västra Kenya, där man har startat ett gemensamt projekt inom hälsosektorn. Vad man strävar efter där är att uppfylla basbehoven inom sjuk- och hälsovård hos sina innevärdare. Något annat finns inte resurser till. För bortskämda västerlänningar är det en nyttig läxa att få uppleva hur man klarar att leva under knappa villkor.

Pella Thiel tar upp problemet med den jordbrukande befolkningen i Sverige som efter att ha varit cirka 45 procent fram till 1945 nu har krympt till cirka 5 procent i våra dagar. Det är bekymmersamt att ha en så liten skara bönder, både för självförsörjningen av livsmedel och för brukandet av jorden.

– I de nya berättelserna måste vi inkludera en mycket större grupp människor som helt eller delvis lever av jorden, säger Pella.

Slutsatsen blir *att målet bortom tillväxten bör vara ett samhälle av tillräcklighet – en regenerativ utveckling (=som återskapar sig självt) i samklang med naturen och människorna.*

Efter kaffepaus var det dags för World café på temat **Vad längtar vi efter att bygga?**

I min grupp kom vi lite trevande in på en diskussion om normer och värderingar och hur viktigt det är att arbeta för förändring av värderingar både hos sig själv, hos andra och i samhället i stort.

På eftermiddagen var det dags för **parallella workshops**. Det fanns många ämnen

att välja mellan. Här följer ett axplock.

- Fyra scenarier bortom BNP-tillväxten
- Gross national happiness
- En lokal ekonomi rotad i en hållbar kultur
- inre hållbarhet
- att ställa om mat, bostad och kläder
- mentala fritagningsförsök
- nedväxling
- företagande bortom tillväxten
- berättelser om omställning och den nya gröna vägen
- skogen i våra hjärtan

Fyra scenarier för Sverige år 2050 – bortom BNP-tillväxt – workshop

Pernilla Hagbert. Forskare från KTH presenterade fyra framtidsscenarioer som tagits fram av en grupp på 17 forskare under tiden 2014–2018.

Kollaborativ ekonomi

Ägandet har förflyttats från privat eller offentlig form till att människor äger gemensamt och delar på saker och produktionsmedel. Produktionen av varor och tjänster sker främst i kooperativ och andra sammanslutningar. Många är prosumenter det vill säga både producenter och konsumenter.

Lokal självförsörjning

Sverige är bra på att ta tillvara lokala resurser och potentialer och har en hög grad av självförsörjning. Människor anpassar sin konsumtion efter de lokala ekosystemens kapacitet, vilket innebär en nedskalning och minskad import.

Cirkulär ekonomi i välfärdsstaten

Avfall existerar inte längre som begrepp. Produkter är utformade för att enkelt demonteras, repareras och återanvändas.

Föreningen Holma folkhögskola
FiVH:s nya ordinarie ledamot i föreningens styrelse

Rigmor Sylvén

Född i Dalarna och tidigt engagerad i fältbiologerna. Började vandra i fjällen runt Abisko som tonåring. Fil.kand i Lund i bland annat etnologi och socialantropologi. Läste byggnadskonservering på Gotland och Stockholms universitet och bebyggelsevärd i Lund. Vet. Fak. i Bosnien/Hercegovina och Albanien.

Har haft mjölkproduktion med fjällkor och rödkullor och spannmålsodling i KRAV. Varit genbank. Arbetat som museiintendent och för kvinnligt företagande. Varit European Development Officer i olika projekt runt om i världen för EU, SI och NUTEK. Projektledare i Bosnien/Hercegovina i 10 år (Sida) med uppbyggnad av landsbygd och utbildning om jordbruk (KRAV- och ICEA-certifierade). Efter hemkomsten verksamhetsledare för EU:s landsbygdsprogram Leader på Söderslätt till 2016. Därefter SI-projekt om landskap och natur (Tullstorpsån bland annat).

Har i dag kor i Mellanskåne och brinner för hållbara livsmedelssystem som ger bönder och landsbygden möjligheter till jord, skyddar miljön, ger priser som bönder kan leva på och bra mat till alla i ett hälsosamt samhälle med plats för alla.

Upprop:

Rädda Vättern

Vi har fått en uppmaning från Aktion Rädda Vättern "ARV" att komma med och stödja deras arbete med att skydda och bevara Vätterns vatten och miljö.

ARV vill värna Vättern som dricksvattentäkt, bevara god boendemiljö, skydda hållbart ekosystem. Man vill också verka för en god rekreativmiljö och en i övrigt hållbar regional utveckling.

Det här är mycket angeläget. Hoten mot våra vatten är många. Vättern är en av våra viktigaste vattenreserver. Den hotas av gruv- och gasprospektering, flygvapnets övningsverksamhet, städernas avlopp, lantbrukets påverkan genom övergödning. Dessutom tillkommer risker med läkemedelsrester, mikroplast, bilavgaser, rök från sopförbränning och andra luftburna föroreningar.

Staten, kommunerna och regionerna har svårt att stå emot de krafter som vill exploatera naturtillgångarna om det inte finns ett klart mottryck från oss medborgare. Staten måste också göra en omprövning beträffande flygvapnets oförsvarbara skjutövningar över Vättern som medför att metallföroreningar från ammunitioner ansamlas i vattnet.

Du kan medverka genom att tala med dina politiker, skriva insändare och diskutera saken med dina vänner. Du kan stödja ARV genom att bli medlem.

Medlemsavgift 100 kr: Bankgiro 196-7157. Swish 123 694 80 87.
Ange namn och mailadress.

www.aktionraddavattern
Kontakt: arv@aktionraddavattern.se

Bortom tillväxten se ut?

Ekonomi baseras i stor utsträckning på konsumtion av tjänster som inte är så resursintensiva.

Automatisering för livskvalité

Teknikutvecklingen har lett till att produktionen har automatiserats och robotiserats. Samtidigt har resurseffektiviteten ökat. Människor har kunnat växla in dessa produktionsvinster i minskad arbetstid, med tio timmars arbetsvecka som den nya normen.

Slutrapporten *Framtider bortom BNP-tillväxt: Scenarier för hållbart samhällsbyggande* finns att ladda ner på projektets hemsida: www.bortombnptillvaxt.se

Företagande bortom tillväxten – workshop

Jennifer Hilton – forskare vid Stockholms Resilience Center, Samuel Isaksson – skattejurist som flyttat hem till Umeå och Anna Parry – designer och företagare med rötter i Tanzania – berättade om sina satsningar på ickeprofitdriven verksamhet/forskning.

Man talar numera också om syftesdriven verksamhet. Den kan vara positiv eller negativ beroende på syftet.

Söndag 22 september

En berättelse om att bli jordad av David Jonstad

David Jonstad har skrivit böckerna *Kollaps* och *Jordad* och är redaktör för tidskriften "Effekt".

David bor numera på en gård i Södra

Dalarna. Där delar han sin tid mellan att odla och att diskutera den kulturellt betingade berättelsen om den eviga tillväxten. Enligt David har kol, olja och gas dopat vår västerländska ekonomi.

Vad gör man med sin insikt om dagens läge? frågar David retoriskt.

Kanske inser man att man är en del av systemet och att det därför är svårt att ändra. Men man kan söka sig tillbaka till äldre tider för inspiration, till "Livet kring Lagerelden", då man berättade historier och dansade i goda vänners lag.

Det arbete som skulle utföras inom jordbruket gjordes tillsammans med andra (till exempel sådd, rensning och skörd). Man levde inbäddad i ett socialt sammanhang.

I relation till det berättar David om svårigheterna att anpassa sig till livet i en liten by på landet. Hur får man kontakt med andra? Ett sätt som han prövat är plantbytdagar, där man samlas runt ett gemensamt intresse för odling.

Hur tillgodoser vi våra behov? undrar David till slut. I vår nuvarande kultur är pengar ett centralt styrmedel för att uppfylla dessa behov. I framtiden kommer vi alltmer att bli producenter och alltså minska vårt behov av pengar. Vi kommer i stället för att köpa nytt lära oss att reparera och vårda våra ägodelar.

Skogen i våra hjärtan – workshop

De deltagande fick börja med att blunda och efter en stunds tystnad uttala den tanke som dök upp, då man hörde ordet "skog". Bland de cirka 30 deltagarna

"Att glittra mer av livsglädje", Pella Thiel i inledande inspirationstal.

nämnde de flesta lugna eller lugnande ord. Ord som har med vila, återhämtning och kontemplation att göra.

Mikael Karlsson som inledde bekräftade att skogen ska fylla flera funktioner. Den ska passa både till rekreation och produktion av träråvaror samtidigt som naturen ska värnas.

70 procent av Sveriges yta består av skogsmark, som till en stor del är planterad med barrskog för avverkning. En större andel av det sågade virke och pappersprodukterna exporteras. Cirka 20 procent av virket går till husbyggen i Sverige.

– Ett skonsamt och hyggesfritt ekosystembaserat skogsbruk kan ske enligt Lübeckmodellen, som innebär att träden får växa längre innan de skördas bland kvarvarande träd. Därmed utvinns 80 procent

av de avverade träden som timmer och 20 procent som massaved, att jämföra med konventionellt kalhyggesbruk som bara ger 50 procent timmer och 50 procent massaved. Men med snabbare pengar. Mikael talade varmt för att verka för en spridning av Lübeckmodellen bland skogsägare intresserade av ett hållbart skogsbruk till gagn för miljön och till glädje för skogsvandrare av alla slag. För mer information se www.regreening.se, www.ecoforestry.se

Så var det dags att återsamlas för att skörda frukterna av årets Omställningskonferens, tacka varandra för inspirerande samtal och blicka framåt.

Läs och se mer på www.framtiden.a.se
Text och foto: Gunilla Winberg
För mer information om Omställningsnätverket se www.omstallning.net

Besök hos 2019 års mottagare av Anna Horns minnesgåva

Stiftelsen Stjärnsund

För mer än 32 år sedan, 1986, besökte Anna Horn Stjärnsund i södra Dalarna på jakt efter kärngårdar i Sverige. Hon fann att Stiftelsen Stjärnsund med kursgården Fridhem uppfyllde kriterierna. I år, 2019, efter nominering och beslut, tilldelades Stiftelsen gåvan på 5 000 kronor ur Anna Horns minnesfond.

Lördagen 7 september 2019 anlände vi, fyra personer från Framtiden i Våra Händers styrelse, till Stjärnsund för att till Stiftelsen överlämna Anna Horns minnesgåva samt att ta del av Stiftelsens uppbyggnad och verksamhet i samhället.

Vi blev varmt mottagna av Charlotta Ek-Åhrberg vid Fridhem, en byggnad för Stiftelsens basarbete, för kursverksamhet, vandrarhem, gårdsbutik, utrymmen för möten samt ett stort kök för restaurangverksamhet. Kursanordnare och festarrangörer hyr nödvändiga lokaler och vid behov köket och restaurangen.

Charlotta har i stort varit med från början tillsammans med Eva Johansson som senare ansluter till vårt möte och som var Stiftelsens grundare. Ur en bok som Charlotta skrivit om starten för Stiftelsen fram till i dag har några historiska nedslag gjorts och som finns att läsa på hemsidan www.framtiden.a.se

Före en rundvandring i Fridhem med alla sina rum, verksamhetsmöjligheter och dagliga användning får vi tillsammans med David Roxendal en lärorik promenad och en ingående berättelse om Fridhems yttre anläggningar med hus och trädgårdar. Förutom att vara huvudansvarig för odlingarna så bygger han också på beställning så kallade Tiny Houses. Flyttbara rustika hus på hjul på 20 km med allrum, litet kök och sovloft en trappa upp.

Marianne Josefsson, Stiftelsens ordförande.

Odlingarna sköts av cirka 45 medlemmar som alla är egna företagare och hyr en bit för odling enligt permakulturmetoden. Mest perenna grönsaker och olika bärbuskar och, som med allting här på Fridhem, samordnar man också odlandet. Gröngödsling gör att allt växer frodigt. Här finns bärbuskar av många olika slag, till och med en koreansk silverbukse flyttad från Holma skogsträdgård i Skåne.

Här i trädgårdsdelen finns också lusthus, solluftstork, insekts hotell, bikupor och en egen liten biokolsanläggning. Regnvatten från hustaken rinner ner till en liten damm med vattenfall. Bra för bevattning när så erfordras. Man har också utekök, pizzaugn och ett nedsänkt badkar med eldstad under där vinterbadande är möjligt.

I mångfaldsträdgården visas olika odlingstekniker och samverkande perenna växter. Kurser i Pemakultur anordnas här under sommaren.

Efter att ha tagit del av Davids kunniga presentation av trädgårdarnas mångfaldigt skiftande karaktär samt tittat runt i befintliga och påbörjade Tiny Houses är det dags för att bekanta sig med omgivningen i övrigt.

Charlotta Ek-Åhrberg tar oss med på en rundvandring i det vackert belägna samhället vid sjön Gryckens strand. Många olika företag har växt fram i Stjärnsund med omgivningarna under de årtionden som gått sedan bruksverksamheten lades ner på 1930-talet. Stjärnsund är särskilt sommartid livligt besökt av turister. Stiftelsens verksamhet med Fridhem som centrum ingår i samhället som en viktig livgivande enhet.

Efter återkomst till Fridhem och kaffe

med hembakat i ett av de fina rummen med stilenlig möblering är det dags för utdelning av Anna Horns Minnesgåva. Det är Stiftelsens nuvarande ordförande Marianne Josefsson som tar emot diplomet och gåvan som vi förstärker kommer väl till pass.

En inspirerande dag har gått med nyväckt lust att veta mera om Stjärnsund och Stiftelsens tillkomst. Lite om historiken finns på FIVH:s hemsida och om dagens mångsidiga verksamhet på Fridhem på www.stiftelsenstjarnsund.se

Karin Nilsson Jungermann

Bli medlem!

Bli medlem i Framtiden i Våra Händer!

Vill du stödja vårt budskap om en livsstil med minskad total konsumtion, en samhällsutveckling med mindre klimatpåverkan, en mer levande landsbygd och utjämnade sociala klyftor? Bli medlem. 150–500 kr, valfritt. Pg 2 44 19-4. Glöm inte skriva in namn och adress.

Att snuvas på konfekten. Vad menar jag?

Det gröna teknikskiftet som pågår med ökande fossilfri energiproduktion har inget med omställning av samhället att göra. Det industriella flödet av varor och tjänster i allt häftigare tempo och konkurrens om jordens resurser påskyndas ytterligare nu när vi kan skapa så kallad grön tillväxt med hållbar energi som grund. Inte heller har de tusentals nya tjänsterna som hållbarhetsstrategier i kommuner, statliga myndigheter och företag så mycket med omställning att göra. Mer med att skapa trovärdighet för hållbar produktion för fortsatt ökad konsumtion.

Något frustrerande när världen, livet på jorden väntar på en förändring som tar oss upp ur de allt djupare industriella, ekonomiskt materiella hjulspåren när vi ska och måste börjar bygga En Ny Kultur – som inte sår i den gren vi sitter på.

Vad menar jag med dessa rader och påståenden? Vad är det för konfekt jag anser mig snuvad på? Ska försöka förklara och analysera det som sker och inte sker beträffande detta med omställning till ett hållbarare uthålligt framtidssamhälle. Ett samhälle där visioner, idéer och gemensam förståelse för nya sätt att leva måste diskuteras öppet och frimodigt för att kunna förverkligas. Det som nu pågår är att i den ekonomiskt materiella samhällsstrukturen försöka implementera hållbarhetsbegreppet utan att rubba tillväxten som drivkraft för samhällsutveckling. Begreppet *Hållbar tillväxt* har myntats och ligger nu till grund för det man ser som en väg att förändra avtrycken på klimat och miljöproblemen i världen. Det är ingen omställning tyvärr, bara en anpassning till ett nytt energitekniskifte.

Omställning är någonting annat. Men det är förstaeligt att det mer fossilfri energi är väldigt lockande att se det som en väg mot ett hållbart samhälle. Vi lurats lätt in i föreställningen att fasa ut bara ut olja, kol, naturgas, atomkraft, småskalig vedeldning genom att byta ut allt det som vi hittills byggt vårt samhälle på i snart 200 år så kan vi fortsätta som vanligt. Expandera, konkurrera om jordens re-

surser, bygga ut vår välfärd. Till vad kan vi inte riktigt föreställa oss, bara ana och fantisera om.

Tar vi solen, vinden, vågorna, biogasen och så omvandlingen av våra skogar till drivmedel till hjälp då kan vi fortsätta. Samhället kan byggas vidare enligt inkörda ekonomiskt materiella riktlinjer. Vi går vidare med förnybar energi och ny teknik, cirkulär ekonomi och återbruk mot nya välfärds mål. Tillväxten kan fortsätta, vår livsstil likaså.

Vi kan fortsätta bygga ut våra bilvägar, järnvägar, flygplatser, båthamnar och allt lyxigare bostäder och smarta stadsdelar i vida cirklar över skogar och åkrar. Vi kan fortsätta exploatera mark för nya industriområden, handelscentra och nöjesfält. Våra svenska städer kan och ska växa ut, milsvitt från centrum, och med tiden bli som Tokyo, Kairo, Hongkong med flera. Industrikonglomerat med kilometerstora produktions- och logistikområden ska fortsätta producera och distribuera varor och tjänster till allt mer köp- och slängtränade konsumenter. Löner, vinster och utdelningar ska vi kunna öka. Ett mer ekonomiskt materiellt flöde ska förmera vår välfärd i konkurrens med världens andra, redan rika eller mycket fattiga länder. Ett mer rationellt industrialiserat jordbruk för matproduktion ska ges utrymme mellan de bebyggda arealerna och via AI-styrd robotteknik ge människor och kvarvarande djur i automatstyrda fabriker föda i löpande nära processer utan att belasta den urbana allt mer natur- och sinnligt avskärmade livsmiljön.

Omställning är som sagt något annat och som vi talar allt mindre om till förmån för de något förrådiska orden Hållbar utveckling och Hållbar tillväxt. Omställning är mer än att bara byta ut energiproduktionen till en hållbar sådan och fortsätta samhällsutvecklingen som vanligt. Själv har jag hela tiden förknippat begreppet omställning med ett samhällsliv som ska och måste förändras från ett forcerat konkurrerande, ekonomiskt styrt industriföretag till en av oss alla med förståelse byggd, lugnare, varsammare och framsyntare kultur. En Ny Kultur och ett hållbart samhälle som ger utrymme för mångfalden av liv i samverkan för jordens framtid. Jag trodde för cirka fem år sedan, när man lite mer allmänt började tala om omställning att det gällde att organisera

arbete och samhällsliv så att vi inte skulle fortsätta förstöra och förbruka vår livsmiljö. Snuvad alltså.

Vi skulle alla, samhällsplanerare, arkitekter, ingenjörer, forskare, politiker, pedagoger, läkare, företagare, yrkesarbetare, skolelever och pensionerade medborgare sitta i planerade rådslag om nödvändiga förändringar för att klara en bättre framtid. Vi skulle gemensamt måla visioner och hitta praktiska lösningar på samhällslivet utan att behöva fortsätta den ohållbara vägen med ständig ekonomisk tillväxt i konkurrens om jordens resurser. Vi skulle lära oss, glädjas åt och tycka om att göra si eller så för att skapa något nytt, en ny mening med livet i harmoni med allt annat som har rätt att leva på vår planet, mindre förödd av vår framfart.

Det blev inga rådslag. Några av oss, med planerande och beslutsfattande status i Kommuner, Regionen, Företag, Länsstyrelser och Statliga verk fortsätter att planera för ökad materiell ekonomisk tillväxt och konkurrens men med föreställningen att detta kan ske hållbart utan att förändra den ekonomiskt industriella strukturen. Det pågående flödet i maskinen samhället som jag brukar säga ska fortsätta och i möjligaste mån forceras. Skapar vi bara nya energilösningar så går det. I förträngandet av faktum att denna omvandling kräver ytterligare tillväxt och mer uttag av resurser ur jordens skafferier för att bli till. Och ändå till synes vara otillräcklig.

Vi medborgarna och de av oss som är

beslutsfattare och planerare är i stort sett tysta om de stora frågorna. Vi tog och fick aldrig chansen att tillsammans vrida och vända på idéer om hur vi måste och hur vi ska göra för att förändra samhällets nerbrytande rytm. Vilket liv, vilken ny kultur kan, vill och måste vi forma om vi menar något med Omställning för en Hållbar Framtid, gällande hela planeten. Det är synd att tystnaden om omställningens djupare innebörd är så stor och så lite kommit att beröra oss medborgare.

Vi har aldrig skapat möten för att kunna ställa frågor och diskutera exempelvis:

Hur och på vilket sätt skulle vår nedbrytande civilisation förändras om vi om vi alla arbetade för att genomföra följande:

Minskar kraven på ökade löner, vinster och utdelningar – inte tillverkar produkter till överflöd – inte tillverkar och exporterar vapen – hushållar med och vårdar de omsorgsfullt tillverkade basvarorna för våra behov – minskar uttag av ändligen resurser ur jordens förråd för rättvis fördelning – fördelar arbete inom alla yrkesområden på sätt som skapar delaktighet i samhällslivet – tryggar att vård och omsorg finns tillgänglig för hjälpbehövande människor – planerar samhället så att landsbygd och tätortsmiljöer vävs samman till rika hållbara bygder – ger oss mer tid för skapande kulturverksamhet – ger oss mer tid för fördjupad natursyn och samhörighet med allt liv på jorden.

Text och bild:
Kurt Gustafsson

Sång till Framtiden i Våra Händer

Det behövs en annan livsstil	am
om en rättvis fördelning ska fram.	dm am
Om vår Värld och framtid ska räddas	dm am
från svält och förgiftat damm.	H7 E7
Det behövs en enklare livsstil,	am
– och en som ska leva är du.	dm am
Låt oss ta framtiden i våra händer	dm am
och börja leva, riktigt, nu.	H7 E7 a

Resurserna på Jorden,
räcker ej till slöseri.
Men genom kvalité och måttlighet
kan det lagom för alla bli.
Alla barn kan då födas friska
med protein till att tänka klart.
Det blir inget jäktat överflöd,
men det meningsfulla får en start.

En ny solidarisk världsordning,
börjar faktiskt med dej.
Och själv blir du aldrig lycklig,
förr du lärt dej att säga 'Nej!'
till mode och ökad förbrukning,
till våld i stort som i smått,
till tillväxt utan riktning
som gör mera ont än gott.

Låt oss ta framtiden i våra händer	dm am
och börja leva, riktigt, nu.	H7 E7 a

Text och musik: Roland von Malmberg